

ЎҚУВЧИЛАРНИ КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШДА ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ТАЖРИБАСИ ВА УНИНГ ДИФФЕРЕНЦИАЛ ТАҲЛИЛИ

Тўйчиев А.А.

Гулду кўқитувчиси

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.10258713>

ARTICLE INFO

Received: 25th November 2023

Accepted: 29th November 2023

Online: 30th November 2023

KEY WORDS

Глобал, социологик, халқаро тажриба, бюро, ресурслар, қобилияти, мойиллик, профессионал маслаҳатчи, интенсивлик, давомийлик, мувофиқлашган, касбий истиқболли.

ABSTRACT

Ушбу мақолада ёшларни касбий йўналтириш тажрибасини ўзига хослиги ҳамда юқори даражада ривожланишига қарамай, бир қатор муаммо ва қарама-қаршиликлар мавжуд эканлиги ҳамда касбга йўналтириш тизимининг асосий мақсад вазифалари жамиятнинг кадрларга бўлган эҳтиёжларини қондириш ҳамда мувозанатли меҳнат бозорини бошқарган ҳолда рақобатбардош мутахассисларни тайёрлашдир

Информацион жамиятда ёшларни касбий йўналганлигини таъминлаш ва мувофиқлаштириш бутун дунёда глобал масалалардан бўлгани каби, бизнинг жамиятда ҳам шахсга хос иқтидор ва қобилиятига мувофиқ таълими тизимини ривожланиш ижтимоий педагогик, психологик ва социологик фанларнинг илмий тадқиқот объектига айланиб, янгича ва замонавий ёндашувларни тақозо этмоқда.

Бугунги кунда юртимизда ёшларни касбга йўналтириш билан боғлиқ масалалар эҳтимолий муваффақият билан амалга оширилаётган ижтимоий масала деб эътироф этилишга етарли асослар йўқ. Чунки, мавжуд тизимда мактаблар, касб-хунар таълими муассасалари, таълимни бошқариш органлари, иш берувчилар, меҳнат ва бандлик агентликлари, касбга йўналтириш марказлари ҳамда бошқа масъул ташкилотлар ўртасидаги конструктив алоқалар занжирининг йўқлиги мазкур илмий мулоҳазамизни асоси бўлиб хизмат қилади.

Шу нуқтаи назардан, мамлакатимизда ёшларни касбга йўналтиришнинг кўплаб муаммолари мавжуд бўлиб, илмий нуқтаи назардан тадқиқ этиш, касбий йўналтиришнинг замонавий ва миллий ёндашувларини ишлаб чиқиш лозим. Бунда, хорижий мамлакатларининг илмий ва амалий ёндашувларини ўрганиш, шу асосида мамлакатимизда ижтимоий муаммо бўлиб қолаётган ёшларни касбий йўналганлигини, халқаро тажрибалар асосида узлуксиз таълим жараёни билан боғлаш ҳамда маҳаллий илмий ёндашувларни амалий жиҳатдан таҳлил этиш мақсадга мувофиқ.

Ёшларни касбга йўналтиришнинг ижтимоий-иқтисодий масалалари мустақил концепцияси сифатида биринчи марта АҚШда йигирманчи асрнинг бошларида пайдо

бўлган бўлиб, мазкур фаолият Френка Парсонса томонидан илгари сурилган ҳамда 1908 йилда Бостонда "Касб танлаш бюроси"га асос солинган. Унинг, "Касб танлаш" асари 1909 йилдан бошлаб, АҚШда касбга йўналтириш бўйича мутахассисларнинг асосий қўлланмасига айланган бўлиб, унда "талантни йўналганлигини мувофиқлаштириш" ёндашуви ёшларни барча соҳа ва касбга йўналтиришда эътибор бўлиб хизмат қилади.¹

АҚШда ёшларни касбга йўналтиришда тизимлаштирилган аммо марказлаштирилмаган кўплаб ташкилий, ижтимоий-иқтисодий схемалар мавжуд. 1981 йилда қабул қилинган қонунга кўра, ўқувчиларни касбга йўналтириш, уларни қобилияти ва иқтидорига мувофиқ касбий маслаҳат бериш таълим жараёнларининг барча босқичларида амалга оширилиб, ҳар бир ўқувчи учун маслаҳатчи томонидан ҳужжат тузилади. Ўқувчи таълим муассасани битиргандан сўнг, мазкур касбий йўналганлик ҳужжатлари бандлик хизматига ўтказилади².

АҚШда мактаб битирувчиларини вояга етказишга қаратилган "Академия Х" ва "Мактабдан ишгача" таълим дастурлари ишлаб чиқилган бўлиб, мактабларда самарали фойдаланилмоқда. Мазкур дастурга мувофиқ, давлат ва хусусий фаол бандлик марказлари мавжуд бўлиб, меҳнат бозоридаги бўш иш ўринлари тўғрисида маълумотлар мактабларга етказилади ҳамда ўқувчилар профессионал ўтиши ва ишга жойлашиши мумкин.³

Бизнингча, АҚШда ташкил этилган "Гайденс" психологик-педагогик маслаҳат хизмати фаолиятини ва "Академия Х" ва "Мактабдан ишгача" таълим дастурларини илмий ва амалий жиҳатдан ўрганиш ҳамда ёшларни касбий фаолиятга йўналтиришда, ижтимоий-иқтисодий ва миллий ва маҳаллий омилларни ҳисобга олган ҳолда ўрганиш, мавжуд ресурсларни педагогик-психологик нуқтаи назарда мувофиқлаштириш, жамиятимиздаги мазкур муаммони конструктив ечимларидан бири бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Канада мамлакатада, ёшларни бандлиги билан боғлиқ масала юқори ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий масла даражасида ҳал этилган бўлиб, ўқувчилар касбий йўналганлигини қизиқиш, иқтидор ва қобилиятига ўзлар танлаши учун кўп босқичли тизим асосида амалий шарт-шароитлар яратилган бўлиб, фаол профессионал инновацион тамойилларга мувофиқлашган. Ушбу мамлакатда, ёшларни касбга йўналтириш эрта ўсмирлик давридан бошланиши қонуний жиҳатлар билан асосланган бўлиб, асосий иш махсус муассасаларда ишга ёллашга марказлари томонидан амалга оширилади. Мазкур марказлар, миллий давлат хизматининг бўлинмалари, ахборот идоралар билан ўзаро ҳамкорликда фаолият олиб бориб, 13-14 ёшга тўлган мактаб ўқувчиларини меҳнат бозоридаги бўш иш ўринларига иқтидор ва қобилиятига

¹ Parsons Frank. Choosing a vocation. Boston and New York: Publishing Houghton Mifflin Company. 1909. 182 p.

² Гриншпун С. С. Профессиональная ориентация школьников в США// Педагогика. 2005. № 9. С. 65–72.

³ Гриншпун С. С. Профессиональная ориентация школьников в США// Педагогика. 2005. № 9. С. 65–72.

мувофиқ таклиф этади. Шунингдек, ишга таклиф этиган ўқувчиларни, касбий ва индивидуал сифатларини аниқлаш учун психологик диагностика кўриқдан ўтказишади ҳамда профессионал мутахассислар билан маслаҳат алмашинуви учун йўналтирилади.

Канада мамлакатада “Самарали фаолият” деб аталмиш танлов марказлари ташкил этилган бўлиб, мактаб ўқувчиларига тўрт мингтадан ортиқ касблар ҳақида маълумот олиш имкониятини таъминлаб, қизиқиш, иқтидор ва қобилиятига кўра меҳнат бозорида ўз рақобатбардошлигини синаб кўриш ҳамда мавжуд имкониятларда мақсадли фойдаланиш учун шарт-шароитларни яратган ҳолда, ёшларни ўз касбининг эрта мутахассиси бўлишига мотив бериб ижтимоий-иқтисодий мувофиқликни таъминлаган.⁴

Шунингдек, канада мамлакатада бўлган каби, мактаб ёшларни касбий иқтидор ва қобилиятини рағбатлантириш ҳамда эрта касбий малакаларни шакллантириш юзасидан давлат ва нодавлат ташкилотлари томонидан грант ва бошқа ижтимоий-иқтисодий реал тизимга асосланган, дискриминация ва буйракратик тўсиқларда ҳоли бўлган, шаффоф молиялаштириш фондлари орқали “Стартап” лойиҳаларни амалга оширишнинг ижтимоий педагогик омилларини ишлаб чиқиш ва жамият ҳаётига реализация этиш, бугунги кунда “ёшлар ва касб” тушунчаси билан боғлиқ ижтимоий муаммоларни минималлаштириш имкониятини юзага чиқаради.

Франция мамлакат мактаб ўқувчиларини касбий йўналганлигини таъминлаш бўйича, Европанинг илғор мамлакатларидан бўлиб, ёшларни касбий йўналганлигини сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий мувофиқлашув триадаси негизда ташкиллаштирган бўлиб, мукамал ва барқарор тизимни шакллантирган. Мазкур мамлакатда ёшларнинг касбий йўналганлигини таъминлаш ва касбий ўзини ўзи англашга амалий ёдам бериш тизими давлат даражасидаги сиёсий масала сифатида кўрилиб, амалий жиҳатдан таълим, меҳнат ва соғлиқни сақлаш вазирликлари томонидан назорат қилинади ва амалга оширилади.⁵

Ёшларни касбга йўналтириш ишлари ва касб турини танлаш имкониятлари тўғрисида маълумотлар жамиятдаги таълим ва касб бўйича Миллий ахборот бюроси (Office national d'information sur les enseignements et les professions – ONISEP) томонидан таъминланиб, Франция таълим вазирлиги томонидан назорат ва мувофиқлашув амалга оширилади. Шунингдек, Францияда ёшларни касбга йўналтириш ва жалб этиш ҳамда касблар юзасидан зарурий билим ҳамда маълумотларни узатадиган 500 дан ортиқ марказлар мавжуд бўлиб, ихтисослаштирилган касб-хунарга мувофиқлаштириш билан боғлиқ фаолиятларни ҳам амалга ош ради.

Мазкур марказларда фаолият олиб борадиган ходимлар ёшлар ва касблар ҳақида тўлиқ билим ва юқори малакага эга бўлган мутахассислардан иборат бўлиб, мамлакатнинг етакчи университетларида махсус ихтисослаштирилган таълим муассасаларида тайёрланади ҳамда касб-хунарга йўналтириш бўйича профессионал

⁴ Dehaas J. Students like diploma-degree option at Guelph-Humber // The Maclean's Guide to Universities. August 2014.

⁵ Шамсутдинова И. Г., Павлова О. И. Профессиональная ориентация учащихся во Франции // Педагогика. 2007. № 4. С. 101–111.

билимлар билан мукаммал маслаҳат бериш компетенцияси шакллантирилади. Шунингдек, мазкур мутахассислар катта ҳуқуқларга эга бўлиб, ёшларни кадрлар етишмаслиги мавжуд бўлган иқтисодиёт соҳаларига қизиқиш ва қобилиятларига мувофиқ касбий маълумот олиш (ўқиш) ва ишга йўналтириш ваколатлари берилган⁶

Буюк Британияда ёшларни касбга йўналтириш масаласи 1973 йилдаги махсус қонун билан тартибга солинган бўлиб, мазкур масала таълим ва жамиятдаги барча соҳалар мувофиқлашувида амалга оширилиши белгилаб қўйилган. Ёшларни касбга йўналтириш фаолияти сертификатланган профессионал мутахассис-маслаҳатчилар томонидан амалга оширилиб, касбий йўналтириш агентликлари томонидан меҳнат бозори талаб ва таклифидан келиб чиққан ҳолда тартибга солиниши тизимлаштирилган. Мактаб ўқувчиларининг касбий йўналганлиги, касб танлаш жараёнида ўз иқтидор ва қобилиятини намоён этиши юзасидан мактабда доимий тушунтириш ишлари олиб борилиб, амалий маслаҳатлар бериб борилади. Шунингдек, мактаб таълимида касб танлаш бўйича мажбурий махсус дарслар ташкил этилган бўлиб, мактаб дастурларида киритилган ҳамда юқори даражада ва савияда ўтилиши белгиланган.

Франция ва Буюк Британия мамлакатларининг ёшларни касбга йўналтириш тажрибасини чуқур ўрганган ҳолда жамиятимизда “Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳамда Давлат статистика қўмитаси” ваколат ва фаолиятлар мувофиқлигида Педагогика ОТМларда ёшларни касбга йўналтирадиган (Амалий психология йўналиши таркибида “Касб психологи”) мутахассисларни тайёрлаш ва жамият ҳаётига йўналтириш мақсадга мувофиқдир. Мазкур жараён юқорида таъкидлаб ўтган Канада тажрибасини амалда қўллаш ва мувофиқлаштиришнинг амалий натижаси бўлиб, “Қобилиятга кўра карьерани режалаштириш” деб номланган махсус фанни мактаб таълим тизимда ўқитиш ва ёшларга жамиятда мавжуд бўлган барча касблар ҳақида маълумот бериш ҳамда истиқболда Франция тажрибасида юқори натижа бериб келаётган ёшларни касбга йўналтириш ва жалб этиш марказларни, жамиятимиз ҳаётида пайдо бўлиши негизида фаолият олиб бориб жамиятимиздаги ёшлар бандлиги, ўткир ижтимоий муаммо бўлган кадрлар қўнимсизлиги билан боғлиқ масалаларни амалий ечими бўлиб хизмат қилади.

Германия федерациясида ўқувчиларни касбий йўналтириш махсус ишлаб чиқилган сўров, тест, суҳбат жараёнларига асосланган комплексли жараёнда ташкил этилиб, махсус мутахассислар консилиум маслаҳатлашуви асосида амалга оширилиб, масъул ташкилотлар билан қўшма тадбирлар орқали амалга оширилади. Мазкур жараёнда, ҳар бир ўқувчининг индивидуал касбий йўналганлик дафтарини тўлдирилиб, оилавий шароити, шахсий манфаати, қизиқиш ва қобилияти, мойиллик даражаси ҳамда дастлабки касбий йўналганлиги ва кейинги касбий деформация ҳақида умумий маълумотлар акс этади. Шунингдек, ўқувчининг индивидуал касбий

⁶ Гриншпун С. С. Опыт создания государственной службы профориентации во Франции // Педагогика. 2004. № 7. С. 85–91.

йўналганлик дафтарида ўзлаштириш билан боғлиқ академик кўрсаткичлар, имтиҳонлар натижалари. Касбий йўналганликка оид тест натижалари тўғрисидаги қўшимча маълумотлар қайд этилиб, махсус мутахассислар консилиум маслаҳатлашуви қарорини асоси бўлиб хизмат қилади. Агар жоиз бўлса, махсус мутахассислар консилиум маслаҳатлашувига зарурийлик нуқтаи назарида бошқа соҳа мутахассислари ҳам жалб этилади⁷.

Ёшларни касбга йўналтириш масаласини ҳал этиш, бандлик билан боғлиқ ижтимоий масалани таъминлаш функцияси мамлакатда давлат даражасида бирлаштирилган тизимга мувофиқлаштирилган.

Германия Конституциясига мувофиқ, мактаб таълими давлат назоратида. Германия- ёшларни касбга йўналтириш борасида илм ва илмий тадқиқотлар кўп ўтказиладиган давлат бўлиб, бу борда кўплаб Нобель мукофоти лауреатлари ва юқори даражадаги илмий изланишдаги ютуқларни қўлга киритган. Ҳатто, дунёнинг бошқа мамлакатлари ёшлари томонидан амалга оширилаётган илмий ва касбий лойиҳаларга молиялаштиришда амалий ёрдам бериб, иқтидорли ўқувчиларни ижтимоий-молиявий қўллаб -қувватламоқда.⁸

Швеция таълим тизимида ёшларни касбга йўналтириш, давлат томонидан тартибга солинган юқори даражадаги сиёсий, ижтимоий-иқтисодий масала бўлиб, касбга йўналтириш фаолияти ва меҳнат бозори эҳтиёжлари нуқтаи назардан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади. Бунда асосий эътибор, меҳнат бозори талаб ва таклифидан келиб чиққан ҳолда жамият соҳалари билан таълим тизими ўртасидаги мувозанат уйғунлиги таъминланган. Мазкур жараён, ёшларни касбга йўналтиришнинг “Швед модели” деб номланган бўлиб, мактабларида ўқувчиларни касбий йўналтиришга мувофиқлаштирилган мутахассислар фаолият олиб бормайди. Бу вазифани фан ўқитувчилари амалга оширади. Шунинг учун ҳам швед мактабларида фаолият олиб борадиган барча ўқитувчилардан юқори касбий профессионализм малакаларига эга бўлиш ҳамда педагогик компетенцияни юқори даражада эгаллашини талаб этади.⁹

Дания таълим тизимида ёшларни касбга йўналтириш махсус концепциясига асосланган бўлиб, миллий ижтимоий қадрият сифатида эътироф этилган ҳолда, кўп йиллар давомида мавжуд бўлган норасмий “Ёшлар учун очиқ таълим” дастури анъаналарига мувофиқ ташкил этиб келинмоқда. Мактаб ўқувчиларининг қизиқиши, иқтидор ва қобилиятидан келиб чиқиб амалий фаолиятига жалб этиш кенг йўлга қўйилган. Мазкур “Ёшлар учун очиқ таълим” дастури аниқ белгиланган муддат билан чегараланмаган ҳолда, дарслар гуруҳлар ташкил этилгандан кейин бошланади ва таълим вазирлигининг тегишли аккредитациясини олган 460 та таълим

⁷ Профессиональная ориентация школьников. Аналитическая записка / под ред. Н. М. Клыгина, Н. А. Лифантьевой. Вологда, 2010. 81 с.

⁸ Мамажонов И.Ф. Германия давлат таълим тизими // “Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар” илмий электрон журнали. № 6, 2017.-Б. 3.

⁹ Гриншпун С. С. Подготовка учащихся к жизни и труду в школах Швеции // Педагогика. 2007. № 3. С. 71–78.

муассасаларидан бирда амалга оширилади. Ўқув йили камида 40 ҳафта давом этиб, ўқув ҳафтаси 35 соатни ташкил этади ҳамда ўқувчилар ўзини ўзи касбий амалий фаолиятга тайёрлашлари учун мазкур вақт ҳисобга олинган. Ўқувчининг қизиқиш ва эҳтиёжлар, ҳамда қобилият ва иқтидорига мувофиқ, профессионал маслаҳатчи (ўқитувчи) бириктирилиб индивидуал таълим траекторияси ишлаб чиқилади. "Ёшлар учун очиқ таълим" Қўшма Кенгаши томонидан тасдиқланади ҳамда мазкур лойиҳани амалга ошириш учун вазирлик томонидан бириктирилган ОТМ, аккредитациядан ўтган таълим муассаса ва жамоатчилик ахборот марказлари билан функционал фаолият мувофиқлиги таъминланган ҳолда вазифа ва мажбуриятлар белгилаб олинади. Ушбу лойиҳада иштирок этиб назарий ва амалий билимларни ўзлаштирган ўқувчи (битирувчи)ларга таълим ва академик кўрсаткичлар тўғрисидаги маълумот тақдим этилади ҳамда натижасига кўра ўқишни давом эттириш ёки касбий фаолиятда иш бошлаши учун тавсиянома ҳамда мутахассислик дипломлар берилади¹⁰.

Японияда ўқувчиларни касбга йўналтириш тизими мактаб таълими жараёнига қатъий интеграциялашган бўлиб, кичик мактаб ёшидан касбий йўналганликни таъминлаш таълим тизининг устувор вазифаси этиб белгиланган. Шу нуқтаи назардан, ўқувчиларни касб танлаш фалсафаси таълим олувчининг чуқур интроспекцияси ва бутун ҳаёт йўлини аниқлаш омилидир.

Японияда, ўқувчиларни касбга йўналтириш мафқураси С.Фукуяма назариясига асосланган бўлиб, XX асрнинг иккинчи ярмида мактаб таълимини тубдан ислоҳ этиш билан боғлиқ бўлган ижтимоий-сиёсий ёндашувга мувофиқ ишлаб чиқилган "одам - касб" диагностика тамойилига асосланади.

Япония мактабларида ўқувчилари пуллик асосда ташкил этилган «Дзюку», тайёргарлик курсларида мактабдан ташқари вақтда ҳафтасига 2-3 марта кечқурунги дарслар ташкил этилади. «Дзюку» яъни "Маҳорат мактаби" репетиторлик тузилмага асосланган бўлиб, ўқувчилар мактабда ўтган назарий билимларни амалий жиҳатдан мустаҳкамлайди ҳамда танланган фанлар бўйича қўшимча билимларга эга бўлади¹¹.

Япония мактабларида жорий этилган «Дзюку» яъни "Маҳорат мактаби" тажрибасини жамиятимиз мактабларида ўқитиладиган аниқ ва табиий фанларни лабораторияларида дарсдан ташқари ташкил этиш жиҳатларини ўрганиб чиқиб, оналар (бошқа ҳомийлар: чуқур ўқитишга йўналтирилган лицей, касб-ҳунар берадиган профессионал таълим, табиий ва аниқ фанлар чуқур ўқитилиши асосида мутахассислик берадиган ОТМлар) репетиторлик асосида мазкур соҳага қизиқиш ва қобилияти бор болаларни педагогик, психологик ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлар касбий йўналганлик траекториясини бошланғич мактабдан йўналтирса мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Сингапурда таълим ва касбга йўналтириш тизими ўзига хос хусусиятларга эга бўлиб, ёшларни касб-ҳунар таълими соҳасида жиддий ўзгаришлар амалга оширилган

¹⁰ Федотова Е. Е. Теория и практика подготовки к занятию учащихся общеобразовательных школ и профессионально-технических учебных заведений зарубежных стран: дис. ... д-ра пед. наук. Томск, 2003. 373 с.

¹¹ Гуткин М. С. Использование Фтеста для диагностики развития профессионального самосознания школьников // Психология. 1999. № 3. С. 114–121.

ҳолда ишлаб чиқариш саноатига йўналтирилган техник касбий таълимни ташкил этишда иқтидор ва қобилият омилини биринчи ўринга қўйган ва уни давлат даражасида қўллаб-қувватлаган. Мазкур масалада, таълим вазирлиги касб-хунар таълими нуфузини ошириш бўйича 1992 йилда турли хил техник соҳага йўналтирилган таълим муассасаларини ташкил этиш, мазкур соҳа вакиллари узлуксиз таълим негизида шакллантириш асосида профессионал техник мутахассисликларни оммалаштириш, бунинг учун жамиятда таълим тизими ва технологияларини жорийлантириш, ундан мақсадли фойдаланишининг педагогик-психологик омилларини ишлаб чиқиш ҳамда оммавий ахборот воситалари фаолиятини таълим мазмунини, унинг истиқболини кенг ёритиш масалалари билан боғлиқ бўлган миллий ва маҳаллий менталитет нуқтаи назарида амалга оширган.

Сингапур мактабларида келажак касблари учун касбий танловга қаратилган тажрибани ар томонлама илмий-амалий жиҳатдан ўрганиб, жамиятимиз таълим тизимига жорийлантириш самарали натижа беради. Шу нуқтаи назардан, иқтидорли ёшларни қизиқиш ва қобилиятидан келиб чиққан ҳолда юқори, ўрта ва махсус йўналган касбий қобилиятлар классификациясини ишлаб чиқилиб чиқишни педагогик-психологик диагностик дастурларини замонавий авлодини яратишимиз лозим. Бунинг натижасида ҳар бир тоифани ўқитишда индивидуал ва гуруҳий таълим траекторияси ишлаб чиқилиб, ўқитиш ва таълим беришда интенсивлик ва давомийликка мувофиқлашган касбий истиқболли таълим дастурларини янги авлодини юзага келади.

Хулоса қилиб шуни таъкидлаш керакки, биз томонимиздан ўрганилган мамлакатларда ёшларни касбий йўналтириш тажрибаси ўзига хослиги ҳамда юқори даражада ривожланишига қарамай, бир қатор муаммо ва қарама-қаршиликлар мавжуд. Шу нуқтаи назардан, ҳар қандай касбга йўналтириш тизимининг асосий мақсади, жамиятнинг кадрларга бўлган эҳтиёжларини қондириш ҳамда мувозанатли меҳнат бозорини бошқарган ҳолда рақобатбардош мутахассисларни тайёрлашдир. Шунингдек, узлуксиз таълим тизимини ислоҳ қилиш орқали, жамият ёшларини касбий қизиқиш, қобилият ва иқтидорини эрта аниқлаб, давлат ва жамиятга керакли мутахассис этиб тайёрлаш асосида, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий маърифий соҳаларни янада юксалтиришга қаратилган ислохотларга замонавий инновацион педагогик таълим технологиялари ютуқларини намоён этиш, таълим сифати ва самарадорлигига эришиш ҳамда миллий менталитет нуқтаи назаридан келиб чиққан ҳолда, ёшларни касбга йўналтиришнинг оптимал лойиҳасини илмий асосини ишлаб чиқиш, ижтимоий педагогик-психологик масалалардан бири эканлигидир.

References:

1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курамиз. - Тошкент: Ўзбекистон, 2017. - 488 б.
2. Жураев Р.Х., Толипов У.К., Шарипов Ш.С. Узлуксиз таълим тизимида ўқувчиларни касб-хунар йўналтиришнинг илмий-педагогик асослари. Монография. -Т.:ФАН. 2004. 120 б.

3. Муслимов Н.А., Муллахметов Р.Г. Касб танлашга йўллаш. Ўқув кулланма. - Тошкент: ЎзРОУМТВ, 2007.
4. Ш.С.Шарипов, К.Давлатов, Г.С.Насриддинова. Касбга йўналтиришнинг илмий-педагогик асослари. Ўқув кулланма. - Тошкент, 2007. 146 б.
5. С.Х.Жалилова, Ф.И.Хайдаров, Н.И.Ҳалилова. Касб психологияси. Ўқув кўлланма. - Тошкент, 2010.
6. Мухлибоев М.Қ., Муртазаев М.З. Уй рўзғор асослари // Дарслик. –Тошкент: «Фан ва технология» нашриёти, 2021. –159 бет.